

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet / Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Komparatistika B szak

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLT3209 VIZUÁLIS ANTROPOLÓGIA (magyar nyelven)							
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Dr. Könczei Csilla, docens							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Dr. Könczei Csilla, docens							
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	1	2.6 Az értékelés módja	C	2.7 A tantárgy típusa	Tartalma szerint	DS
							A tantárgy jellege (kötelező/választható/faktultatív)	Köt.

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszámja)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium	14
A tanulmányi idő elosztása:					
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					10
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					10
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					18
Konzultáció					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek.....					
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	42				
3.8 A félév össz-óraszám	70				
3.9 Kreditszám	3				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	Számítógéppel, videoprojektossal, táblával felszerelt terem
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	Számítógéppel, videoprojektossal, táblával felszerelt terem

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C1.1. Egy humán- és társadalomtudomány ismeretanyagának interdiszciplináris felhasználása és alkalmazása</p> <p>C2.2. A társadalmi és kulturális tények kontextualizált magyarázata és értelmezése</p> <p>C2.3. A tartalomelemzés alkalmazása egy társadalmi jelenség értelmezésében.</p> <p>C3.2. A kulturális tartalmak sajátos kontextusokban való értelmezése.</p>
Általános kompetenciák	<p>CT1: szakmai feladatok kijelölt határidőn belüli hatékony és felelősségteljes teljesítése / megvalósítása a tudományos tevékenység etikai elveinek tiszteletben tartásával és a szakszerű hivatkozás szabályainak szigorú alkalmazásával (gyakorlati jellegű tevékenységek során a magyar népi kultúra különböző területein fellelhető, gyűjthető és értelmezhető jelenségek áttekintése; lehetséges kutatási témák körvonalazása és módszertani megközelíthetőségének megvitatása)</p> <p>CT2: csoporton belüli, illetve személyközi (interperszonális) kommunikációs készségek fejlesztése és a csoportmunka keretében felvállalható szerepek kialakítása</p>

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A kurzus a vizuális kommunikációt társadalmi és kulturális jelenségeként tárgyalja. Végigköveti a vizuális észlelés és a képek valóságértékének történelmi változásait. A vizuális kommunikációt személyközi interakcióként vizsgálja, és rákérdez annak szerepformáló hatására. A kurzus végül a képi beszédmódokra irányítja a figyelmet, rámutat azok konstruáltságára, és bemutatja azokat a módszereket, amelyek segítségével lebonthatjuk a vizuális sztereotípiákat.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> A hétköznapi vizuális kommunikáció kulturális és társadalmi beágyazottságának tudatosítása és értelmezése. A személyközi vizuális interakciók és az új képfajták / kortárs vizuális médiumok használata közötti analógiák és különbségek. A kortárs vizuális médiumok, az új képfajták társadalmi reprezentációként való értelmezése. Klasszikus képelemzési módszerek (szemiotika, ikonográfia, tartalomelemzés, képi diskurzuselemzés) elsajátítása, gyakorlása.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
A komparatistika B szakosok számára a gyakorlati jellegű előadások (2,4,6,8,10,12,14) kötelezők, a többi ajánlott.		
1. Bevezetés. A munkamenet ismertetése. Mi a vizuális kommunikáció? A látás, mint fiziológiai, kognitív és kulturális jelenség.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
2. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: a szemiotikai elemzés módszere.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
3. A kép médiuma(i). A mentális kép és a fizikai kép. Az „új képfajták” megjelenése és a társadalmi viselkedés változásai. Az „új képfajták” előállítása.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
4. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: Roland Barthes-nak a fényképezésről kialakított elmélete.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	

5. A vizuális kommunikáció, mint személyközi interakció. A képkészítés aktusa, mint a kép referenciája.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
6. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: az ikonográfia (Erwin Panofsky nyomán).	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
7. Reprezentáció: önreprezentáció és mások reprezentációja.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
8. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: a tartalomelemzés.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
9. Hétköznapi képkonstrukciók. A szocializáció szerepe a képkötésben. A proxemika. A néző pozicionálása.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
10. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: a képi diskurzuselemzés alapjai.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
11. Kép és valóság. A kép valóságértékének történeti változásai. Spektákulum és modernitás. A vizuális sztereotípiák.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
12. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: az intézményes képi diskurzuselemzés alapjai.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
13. Tekintet típusok, A tárgyiasító tekintet. Intézményesített tekintet típusok. Szkópikus rezsimék. Az ellenőrző tekintet.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	
14. Gyakorlati bevezetés a képelemzésbe: a képi diskurzuselemzés gyakorlata.	Előadás és interaktív tevékenységek (kérdések, beszélgetés, gyakorlati képelemzések).	

Bibliográfia

ARNHEIM, Rudolf

1979 *A vizuális élmény. Az alkotó látás pszichológiája* (Új változat) Fordította Szili József és Tellér Gyula. Gondolat. Budapest

ASKEW, Kelly

2002 Introduction. In: *The Anthropology of Media. A Reader*, eds. Kelly Askew & Richard r. Wilk, Blackwell Publishers, 1-13.

BALOGH Jenő

1990 *A vizuális ítélet lélektani, pedagógiai módszertani megközelítésben*. Akadémiai kiadó, Budapest

BANKS, Marcus

2001 *Visual Methods in Social Research*. Sage

BARTHES, Roland

1985 *A világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról*. Fordította: Ferch Magda. Európa Könyvkiadó. Budapest (1980 *La chambre claire. Note sur la photographie*. Éditions du Seuil)

BELTING, Hans

2003 Címer és portré. A test két médiuma. In: *Kép-antropológia. Képtudományi vázlatok*. Kijarat Kiadó, Budapest. 133-163.

Kép, médium, test: az ikonológia új megközelítésben. Apertúra. Filméleti és filmtörténeti szakfolyóirat

<http://apertura.hu/2008/osz/belting> (2012. szeptember)

BLACK, Max

1982 A reprezentáció természete. In: Horányi Özséb (szerk.) *A sokarcú kép*. Válogatott tanulmányok, Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 80-99.

BLASKÓ Ágnes – MARGITHÁZI Beja, szerk.

2010 *Vizuális kommunikáció. Szöveggyűjtemény*. Typotex, Budapest

BOURDIEU, Pierre

1982 A fénykép társadalmi definíciója, In: HORÁNYI Özséb (szerk.): *A sokarcú kép*. Válogatott tanulmányok, Budapest, 226-244.

BRIGGS, Asa – BURKE, Peter

2004 *A média társadalomtörténete Gutenbergtől az internetig*. Bp. Napvilág Kiadó

BURKE, Peter

1999 *Az olasz reneszánsz*. Osiris

DOY, Gen

1995 Women, Class and Photography: the Paris Commune of 1871. In: *Seeing and Consciousness. Women, Class and Representation*. Berg Publishers Ltd UK. 82-106.

EVANS, Jessica – HALL, Stuart (eds.)

1999 *Visual Culture: The Reader*. Sage

GOMBRICH, E. H.

1972 *Művészet és illúzió. A képi ábrázolás pszichológiája*, Gondolat, Budapest

GREGORY Richard L.

1973 *Az értelmes szem*. Fordította Székely András. Gondolat. Budapest

HALL, Stuart (ed. by)

1997 *Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*, Sage, The Open University

HALMER dr. Nikolaus

1988 A szubjektum decentrációja: Jacques Lacan. *Bevezetés a filozófiába*, ed. Fürst, Maria. ELTE és IKON (141-142.)

HORÁNYI Özséb

2003 Bevezetés. In: Uő (szerk.) *A sokarcú kép*. Válogatott tanulmányok a képek logikájából, 2. módosított kiadás, Typotex, Budapest, 9-21.

KOVÁCS Éva - ORBÁN Jolán - KASZNÁR Veronika (szerk.)

2009 *Látás, tekintet, pillantás. A megfigyelő lehetőségei*. Gondolat Kiadó, PTE BTK

KÖNCZEI Csilla

2009 A borica rituális eszközeinek képi használata. In: *Kulturális identitás, rítus és reprezentáció a Brassó megyei Háromfaluban. A borica*, Kriterion, Kolozsvár. 95-103.

2009 *Kulturális identitás, rítus és reprezentáció a Brassó megyei Háromfaluban. A borica*, Kriterion, Kolozsvár (Bevezetés. A társadalmi reprezentációról, A háromfalusi magyarok kulturális (ön)meghatározásai)

2006 Filmkép és valóság (33-38.), Kép és referencia (52-23, 59-60), Kép és igazság (70-73), A dokumentumfilm, mint médium. (83-94.) In: *Valóság – mozi – társadalom. Bevezetés a dokumentumfilm antropológiájába*. Egyetemi jegyzet. Desiré, Cluj-Kolozsvár

2006 A dokumentumfilm, mint társadalmi reprezentáció. In: *Valóság – mozi – társadalom. Bevezetés a dokumentumfilm antropológiájába*. Egyetemi jegyzet. Desiré, Cluj-Kolozsvár. 120-126.

1999 Despre constituirea iluziei de autenticitate în filmul documentar. *Caietele Tranzitiei*. Revista Institutului de Studii Posttotalitare și a Institutului de Antropologie Culturală. Cluj. (233-234.)

KUNT Ernő

1987 Vizuális folklór – vizuális antropológia. In: *Népi kultúra – Népi társadalom*. Akadémiai, MTA Néprajzi Kutató Csoport, Budapest

KUNT Ernő

1995 *Fotóantropológia. Fényképezés és kultúrakutatás*. Miskolc-Budapest, 1995

LINCOLN, Bruce

1992 *Discourse and the Construction of Society. Comparative Studies of Myth, Ritual, and Classification*. New York, Oxford. Oxford University Press

LACAN, Jaques

The split between the eye and the gaze. In: *The four fundamental concepts of psycho-analysis*. Ed by Jaques-Alain Miller. London. The Hogarth Press 1977. 67-78.

LACAN, Jaques

What is a picture? In: *The four fundamental concepts of psycho-analysis*. Ed by Jaques-Alain Miller. London. The Hogarth Press 1977. 105-119.

McLUHAN, Marshall

2002 *The Medium is the Message*. In: *The Anthropology of Media. A Reader*, eds. Kelly Askew & Richard r. Wilk,

- Blackwell Publishers, 18-26.
2001 A Gutenberg-galaxis. A tipográfiai ember létrejötte. Budapest, Trezor Kiadó (The Gutenberg Galaxy. The Making of Typographic Man. University of Toronto Press, 1962)
- McLUHAN, Marshall
1964 Understanding media. The extensions of man. Routledge Classics, London and New York
- MERLEAU-PONTY, Maurice
1993 A látható és a láthatatlan. *Kép-Képiség*. Atheneum 1993/4. I. kötet. szerk. Bacsó Béla. T-Twins Kiadó
- MIKLÓS Pál
1979 *Vizuális kultúra*. Magvető Könyvkiadó
- NELSON, Robert S. Nelson (editor)
2000 *Visuality Before and Beyond the Renaissance. Seeing as Others Saw*. University of Chicago. Cambridge University Press
- PETERNÁK Miklós
1993 *Új képfajtákról*. Balassi Kiadó, Budapest. 41-85.
- PLÁJÁS Ildikó Zonga
2006 Az erdélyi dokumentumfilmek gyerek-reprezentációjának vizuális antropológiai elemzése. In: Jakab Albert Zsolt – Szabó Á. Töhötöm (szerk.): *Lenyomatok 5. Fiatal kutatók a népi kultúráról*. (Krizsa Könyvek, 27.) Kriza János Néprajzi Társaság. Kolozsvár. 157-179.
- RADNÓTI Sándor
1994 A másolat. *Café Babel* 4. 14-32.
- RÓKA Jolán
1994 A vizuális manipuláció szerepe az imázsteremtésben. *Jelkép. Kommunikáció, közvélemény, média*. 2. sz. 36-41.
- RONY, Fatimah Tobing:
1996 Seeing Anthropology. Félix-Louis Regnault, the Narrative of Race, and the Performers at the Ethnographic Exposition. In: *The Third Eye. Race, Cinema and Ethnographic Spectacle*. Duke University Press. Durham and London. 21-43.
- Részlet magyar fordításban:
RONY, Fatimah Tobing
2006 Félix-Louis Régnault, a fajtság narratívája és az etnográfiai kiállítás szereplői. In: Köncei Csilla *Valóság – mozi – társadalom. Bevezetés a dokumentumfilm antropológiájába*. Egyetemi jegyzet. Desiré, Cluj-Kolozsvár. 111-114.
- ROSE, Gillian
2001 *Visual Methodologies. An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*. Sage Publications, London-Thousand Oaks-New Delhi.
- SEARLE, John R.
2003 A képi reprezentáció. In: Horányi Özséb (szerk.) *A sokarcú kép*. Válogatott tanulmányok a képek logikájából, 2. módosított kiadás, Typotex, Budapest, 205-226
- SILVERMAN, Kaja
2008 A tekintet. Kamera és szem. Metropolis. Pszichoanalízis és filmelmélet.
2008. 11. 03. | <http://www.metropolis.org.hu/?pid=16&aid=226>
- SREBERNY-MOHAMMADI, Annabelle
2002 The Global and the Local in International Communications In: *The Anthropology of Media. A Reader*, ed. by Kelly Askew and Richard R. Wilk, Blackwell, 337-356.
- TAGG, John
1999 Evidence, truth and order: a means of surveillance. In: *Visual culture: The Reader*. Ed by Jessica Evans and Stuart Hall. Sage London with the Open University. 244-273.
- SONTAG, Susan
1981 *A fényképezésről*, Debrecen

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezetés. A munkamenet és a módszerek megbeszélése.	Bemutatás és megbeszélés.	
Egy reklámkép írott és szóbeli elemzése Roland Barthes nyomán.	Egy egyoldalas esszé vetített képes bemutatása egy saját választású fényképről. Megbeszélés.	
Saját portré, önarckép, vagy selfie írott és szóbeli elemzése Roland Barthes nyomán.	Egy egyoldalas esszé vetített képes bemutatása egy saját választású fényképről.	

	Megbeszélés.	
Fényképek kiválasztása az ikonográfiai és a tartalom/diskurzuselemzéshez.	Megbeszélés.	
Egy kiválasztott fotó elemzése az ikonográfia módszerével egyoldalas esszé formájában (Panofsky nyomán).	Egy egyoldalas esszé vetített képes bemutatása egy saját választású fényképről. Megbeszélés.	
A folyamatban levő egyéni tartalom- vagy diskurzuselemzések megbeszélése.	A készülő dolgozatok kivonatának a bemutatása és megbeszélése.	
Az egyéni tartalom- vagy diskurzuselemzések írott és szóbeli bemutatója és megbeszélése.	Az esszék bemutatása és megbeszélése.	

Bibliográfia

BARTHES, Roland

2010 A kép retorikája. In: *Vizuális kommunikáció. Szöveggyűjtemény*. Szerk. BLASKÓ Ágnes – MARGITHÁZI Beja. Typotex, Budapest. 109-124.

1985 *A világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról*. Fordította: Ferch Magda. Európa Könyvkiadó. Budapest (1980 *La chambre claire*. Note sur la photographie. Éditions du Seuil)

BUGLYA Sándor: *A film formanyelve (Fejezetek a film történetéből, 1 rész)*. Mozgóképek szöveggyűjtemény. G – portál. <http://mediamania.gportal.hu/gindex.php?pg=27952054&nid=5944228> (2012. január)

ECKEL, Julia – RUCHATZ, Jens – WIRTH, Sabine

2018 *Exploring the Selfie. Historical, Theoretical, and Analytical Approaches to Digital Self-Photography*. Palgrave MacMillan

FÉJJA Sándor

1982 *Tizenöt filmlecke*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest

HALL, Edward T.

1987 *Rejtett dimenziók*. Harmadik kiadás. Gondolat. Budapest. Fordította: Falvay Mihály

HALL, Stuart (ed. by)

1997 *Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*, Sage, The Open University (1. fejezet, 4-5-6. részek: **Discourse, power and the subject 41-54., Where is the subject 54-61., Conclusion: representation, meaning and language reconsidered 61-64.**)

JOLY, Martine

1998 *Introducere în analiza imaginii*. (Introduction a l'analyse de l'image. Édition Nathan, Paris) Traducerea: Mihaela Mazilu. Editura All Educational S.A. București

KÖNCZEI Csilla

2019 *A vizuális médiumok testetlenné válása*. In: *Aranymadár. Tanulmányok Tánzos Vilmos tiszteletére*, Kriza János Néprajzi Társaság – BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézet – Erdélyi Múzeum-Egyesület, Editor: Zsolt Albert Jakab – Peti Lehel, pag. 503-512.

2017 *Valóságképkészítés mint társadalmi interakció*. *Aranyhíd. Tanulmányok Keszeg Vilmos tiszteletére*, Kriza János Néprajzi Társaság – BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézet – Erdélyi Múzeum-Egyesület, Editor: Zsolt Albert Jakab – Vajda András, pag. 845-854.

PANOFSKY, Erwin

1984. *A jelentés a vizuális művészetekben*. Gondolat

ROSE, Gillian

2001 *Content analysis. Counting what you (think you) see*. In: *Visual Methodologies. An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*. Sage 2001. 54-68.

ROSE, Gillian

2010 *Tartalomelemzés – megszámoljuk, amit lát(ni vélünk)*. In: *Vizuális kommunikáció. Szöveggyűjtemény*. Szerk. BLASKÓ Ágnes – MARGITHÁZI Beja. Typotex, Budapest. 109-124.

ROSE, Gillian

2001 *Text, intertextuality and context*. In: *Visual Methodologies, An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*, Sage Publications, London-Thousand Oaks-New Delhi. 135-163. (3.2 **Finding your sources: iconography 144-149.**)

2001 *Insitutions and ways of seeing. Discourse analysis II*. In: *Visual Methodologies. An Introduction to the Interpretation of Visual Materials*. Sage Publications, London-Thousand Oaks-New Delhi. 164-186.

STORR, Will

2017 *Selfie: How We Became So Self-Obsessed and What It's Doing to Us*. Pan MacMillan

9. A szakmai területek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvásásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával

A tantárgy összhangban van a miskolci, pécsi, budapesti egyetemeken tanított, hasonló tematikájú tantárgyak tartalmával, kidolgozása a legfontosabb alkalmazók (múzeumok, kulturális intézmények és szervezetek) konzultációjával történt. Ugyanakkor arra is figyel, hogy olyan általános elemzési képességeket adjon át a diákoknak, amit később a munkájuk során hasznosítani is tudnak.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési szempontok	10.2 Értékelési módok	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	<p>A szakirodalomból és az előadásokból megismerhető elméletek, szakfogalmak és elemzési módszerek elsajátításának és kreatív alkalmazásának mértéke, minősége.</p> <p>Az órákon való aktív részvétel.</p> <p>Az elméleti tudásnak a hétköznapi életre való vonatkoztatása.</p>	Az értékelési szempontok érvényesítése az írott dolgozatokban és a hozzászólásokban.	40%
10.5 Szeminárium	A szemináriumi dolgozatok minősége a megadott kritériumok alapján. A dolgozatok megadott időre való elkészítése és bemutatása.	Az értékelési szempontok érvényesítése a megadott kritériumok alapján 3 egyoldalas és 1 három-négy oldalas esszében, valamint azok szóbeli bemutatójában.	60%
10.6 Minimális követelmények			
<ul style="list-style-type: none"> Az alapfogalmak elsajátítása. A vizuális kommunikáció értelmezésének és az előállított képek elemzésének a képessége. Egyes kulturális és társadalmi jelenségeknek a hétköznapi életre való vonatkoztatása. 			

A kitöltés időpontja 2024.04.14.	Az előadásért felelős tanár aláírása <i>Kőncze Lilla</i>	A szemináriumért felelős tanár aláírása <i>Kőncze Lilla</i>
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2024.04.15.	Az intézetvezető aláírása <i>[Signature]</i>	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje